

SAVON SANOMAT

Irttonumero 1

JOS MAAMIES KESTÄÄ,
NIIN KAIKKI KESTÄÄ.

Sisämaan maalauskansan äänenkannattaja

JOS MAAMIES TAIPUU,
NIIN KAIKKI VAIPUU.

N:o 138

(Kolmasjoulukuun ensimmäinen vuosikerta)

Kuopiossa Torstaina marraskuun 30 päivänä

1939

Venäjä katkaissut diplomaattiset suhteensa Suomeen.

Päätös tehtiin ennen kuin Suomen vastaus oli voitu jättää Molotville.

Hyökkäämättömyyssopimus sanottiin Venäjän puolelta irti jo tiistaina.

Suomen vastausnootti jätettiin eilen illalla neuvostohallitukselle.

Yhdysvallat tarjoavat välitystään selkkauksen selvittämiseksi.

Suomen hallitus käsittelee keskiviikkona aamupäivällä Neuvostoliiton noottia, jossa neuvostohallitus irtisanoi Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyökkäämättömyyssopimuksen. Suomen hallituksen vastausnootti lähetettiin päivällä Moskovaan ja se julkaistaan sen jälkeen, kun se on toimitettu neuvostohallitukselle.

Suomen vastaus Venäjän noottiin.

Sen johdosta, että Neuvostoliiton hallitus on eilen katkaissut diplomaattiset suhteensa Suomeen, ulkoasiainministeri ilmoittaa seuraavaa:

Eilen ilta-päivällä Suomen Moskovan-lähettiläis, ministeri Yrjö-Koskinen sai tehtäväkseen jättää Neuvostoliiton hallitukselle vastauksen sen noottiin kuluvaan marraskuun 28. päivästä hyökkäämättömyyssopimuksen irtisanomisesta. Ennenkuin ministeri Yrjö-Koskinen kuitenkin sai tilaisuutta jättää tätä noottia ja tuoda suullisesti esiin hänelle samanaikaisesti lähetettyjen läshojien mukaisia näkökohtia, apulaisulkoasiainministeri Potemkin kutsui luokseen ministeri Yrjö-Koskinen. Herra Potemkin jätti hänelle tällöin ulkoasiainministeri Molotovin allekirjoittaman ilmoituksen siitä, että Neuvostoliiton hallitus ei voi enää ylläpitää normaaleja suhteita Suomeen ja on pakotettu kutsuamaan pois Suomesta diplomaattiset ja taloudelliset edustajansa.

Edellämainittu Suomen hallituksen nootti on sen jälkeen toimitettu ulkoasiainministeriänti. Nootissa korostetaan Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyökkäämättömyyssopimuksen 5. artiklaa, jossa molemmat osapuolet ovat ilmoittaneet pyrkivänsä ratkaisemaan kaikki välillä ehkä syntyvät riidat, olivatpa ne mitä taatua tai aikuperää tahansa, oikeudenmukaisuuden hengessä ja tahvotansa käyttäen niiden ratkaisuun yksinaamu rauhallisia keinoja. Tässä tarkoituksessa molemmat osapuolet ovat sanotussa sopimuksessa sitoutuneet alistamaan mahdolliset, niiden väliset riitaisuudet, joita ei kohtuullisessa ajassa ole saatu tavallista diplomaattista tietä selvitettyä, sovittelumenettelyyn sovittelulautakunnassa. Sanotun artiklan mukaan sovittelumenettelyä on erikoisesti käytettävä kysymyksen ollessa siitä, onko molempinpuolista hyökkäämättömyysvelvoitusta loukattu vai ei. Tämänmukaisesti Suomen hallitus teki sanotussa nootissaan ehdotuksen, että hyökkäämättömyyssopimuksessa edellytetty sovittelulautakunta kutsuttaisiin viipymättä koolle käsittelemään syntyneitä riemielisyyttä. Lisäksi ilmoitettiin nootissa, että Suomi on vaihtoehtoisesti valmis alistamaan erimielisyyden ratkaisun ulkopuolisen puolueettomuusvälityksen suoritettavaksi. Antaaksen voimakkaan todistuksen vilpittömästä pyrkimyksestään päästä yhteisymmärrykseen Neuvostoliiton kanssa ja torjuakseen Neuvostoliiton hallituksen väitteet, että Suomi olisi omaksunut Neuvostoliitolle vihamielisen kannan ja haluaisi uhata Leningradin turvallisuutta Suomen hallitus ilmoitti olevansa valmis sopimaan Neuvostoliiton hallituksen kanssa Karjalan kannaksella olevien puolustusjoukkojen siirtämisestä, raja- ja tullivartiain joukkojen lukuunottamatta, sellaiselle etäisyydelle Leningradista, ettei voida väittääkään niiden uhkaavan sen turvallisuutta.

Suomen hallitus odottaa tarkkoja tietoja eilispäivän nootista ja voidaksensa määrittellä sen jälkeen kantansa.

Molotov puhunut eilen illalla.

Moskova, 29. 11. (STT) Kansankomissaari Molotov piti tänään klo 23 kaikkien Venäjän radioasemien kautta lähetetyn puheen, jonka sisällöksi päätöksissä oli seuraava: Neuvostoliiton on todennut Suomen hallituksen asettuneen vihameieliselle kannalle Neuvostoliiton. Kahdeksan viime kuukauden aikana pidetyissä neuvotteluissa Neuvostoliitto esitti minimivaatimuksensa, mutta Suomen hallitus asettui sovinnonvastaiselle vihamieliselle kannalle senajaa, että ei pyrkinyt yhteisen pohjan löytämiseen sopimuksen aikaansaamiseksi. Suomen hallitus on kulkenut tietä, joka on johtanut neuvottelujen tuloksettomuuteen. Tämä johti lopuksi Suomen rajalla tapahtuneisiin pöyristyttäviin provokatioihin, tykistöammunnat ja verurheihin. Pyrkimykset käytännöllisiin tuloksiin pääsemiseksi ovat suomalaiset tehneet tyhjiksi. Ehdotuksemme he ovat vastanneet edelleenkin Leningradin uhanalaisena. Kaikki tämä osoittaa Suomen hallituksen sekaantuneen niin pahoin, että se tiedä, mitä tekee. Se ei halua kieltäytyä ystävällisistä suhteista Neuvostoliiton eikä pysyä sopimuksissaan. Sellaisesta hallitukselta voi odottaa uusia provokatooria tekoja. Sen tähden Neuvostoliitto on luopunut hyökkäämättömyyssopimuksesta, jota vastaan Suomi on rikkonut. Näiden hyökkäysten takia on neuvostohallitus päättänyt katkaista suhteensa Suomeen. (Jatk. 6:nella siv.)

Suomen lähettiläs Moskovaan, ministeri Yrjö-Koskinen oli eilen marraskuun 29. päivän illalla klo 21.30 Suomen aikaa kutsuttu apulaisulkoasiainministeri Potemkinin puheille jolloin herra Potemkin jätti ministeri Yrjö-Koskille nootin, jossa ilmoitettiin, että Neuvostoliiton hallitus ei enää voi ylläpitää normaaleja suhteita Suomeen ja on pakotettu kutsuamaan pois Suomesta poliittiset ja taloudelliset edustajansa. Tämä ilmoitus diplomaattisten suhteiden katkaisemisesta Neuvostoliiton ja Suomen välillä tapahtui ennen kuin ministeri Yrjö-Koskinen oli saanut tilaisuuden jättää Neuvostoliiton hallitukselle Suomen vastauksen Neuvostoliiton noottiin marraskuun 28. päivästä.

Yhdysvallat tarjoaa välitystään.

Washington, Reuterin kautta, 29. 11. (STT) Ulkoministeri Hull on ilmoittanut, että Yhdysvaltain hallitus on valmis tarjoamaan palvelustaan Suomen ja Neuvostoliiton välisessä selkkauksessa.

ROOSEVELTIN ODOTETAAN ESITTÄVÄN UUDEN VETOOMUKSEN SELKKAUKSEN SELVITTÄMISEKSI.

New York, 29. 11. (STT) Dow Jonesin toimiston Washingtonissa jaaman sähkösanoman mukaan ovat ulkoministeriön virkamiehet sitä mieltä, että myöskään on jätettyminen Suomea kohtaan Yhdysvalloissa voi aiheuttaa sen, että Roosevelt sallitsee vetoomuksen Suomen ja Neuvostoliiton välisen selkkauksen rauhanomaisen ratkaisun aikaansaamiseksi.

HYÖKKÄÄMÄTTÖMYSSOPIMUS SISÄLTÄÄ MÄÄRÄYKSEN, ETÄ SYNTYVÄT SELKKAUKSET ON RATKAISTAVA NEUVOTTELU-TIETÄ.

Lontoo, Reuterin kautta, 29. 11. (STT) Lontoossa huomautetaan tänään, että nyt irtisanonnan Neuvostoliiton ja Suomen hyökkäämättömyyssopimuksessa on m.m. määräys, jonka mukaan osapuolet, jos sopimus lakkaa tai irtisanotaan, eivät mitenkään vapaudu velvollisuudesta noudattaa Briand-Kellogg'n sopimuksen määräyksiä. Reuterin toimiste tiedusteli keskiviikkona eräältä huomattavasta englantilaisesta kansainvälisen oikeuden tuntijalta, aikovatko Briand-Kellogg'n sopimuksen allekirjoittajat tehdä Neuvostoliiton ja Suomen hallitukselle tätä asiaa koskavia esityksiä. Neuvostoliiton puolesta on allekirjoittanut suurihettiläs Malok, siinäkin hyvin selvät määräykset siitä, että osapuolet kesken syntyvät selkkaukset on ratkaistava neuvottelutietä.

Hyökkäämättömyyssopimuksen irtisanominen

Neuvostoliiton ulkoasiainministeri Molotov jätti tiistaina klo 17.30 Suomen Moskovaan olevalle lähettiläiselle, ministeri Yrjö-Koskille seuraava sisällöisen vastausnootin: Herra lähettiläs.

Suomen hallituksen vastaus neuvostohallituksen noottiin 26 päivästä marraskuuta on asiakirja, joka kuvastaa Suomen hallituksen syvä vihamielisyys Neuvostoliiton kohtaan ja joka johtaa molempien maiden välisen suhteiden äärimmäiseen kriisiin.

1) Jos tosiaan kielletään Suomen hallituksen taholta, että suomalaiset joukot ovat ampuneet neuvostojoukkoja ja tykistöä, josta aiheutui uhreja, ei sitä voida johtaa muuten kuin yleisen mielipiteen harhauttamiseksi ja pilanteeksi ammuksen uhreita. Alnoastaan vastustuksen puute ja hallintojen kilometrien päälle. Sitä vastoin

Sivistyneen maailman lehdistö tuomitsee jyrkästi Neuvostoliiton pyrkimykset.

„Sota Suomea vastaan voisi käydä vaaralliseksi hallitusjärjestelmälle, joka on rakentanut asemansa terrorisoimalla omaa kansaansa.“

Venäjän tunkeutuminen Suomeen tulisi häiritsemään Amerikan ja Neuvostoliiton suhteita monikaksi vuosiksi.

Rooma, 28. 11. (STT) Paavinistuksen äänenkannattaja Osservatore Romano kirjoittaa Suomen ja Neuvostoliiton välisestä jännittyneestä tilanteesta m.m. seuraavaa: Neuvostoliiton noottiin annettu Suomen vastaus, jossa esitetään joukot poistettaviksi rajalta, on järjestyksellisesti ja kohtuullinen. Jos Neuvostoliitto todella haluaa rauhaa, eikä etä välikohtauksia, joka jollakin tavoin sallisi sen tehdä uhkauksensa oikeutetuksi, ei Suomen ehdotuksen suhteen voida tehdä muuta kuin hyväksyä se. Lehti arvostelee sitten venäläisten kuvastua marraskuun 28. päivän välikohtauksista ja epäilee suuresti sen totuudensuhteita. Se on uusi uhkaus, jota kirstämisellä saatetaan se, mitä ei voida neuvottelulla saada. Suomalaisilla ei ole mitään syytä alottaa ammuksita venäläisiä vastaan. Tämä 4 miljoonaa suukkaan kansa, jota vastaan on 122 miljoonaa suukkaan maa, ei halua mitään muuta kuin status quoja suhteissaan naapuriansa. Jos Moskova ei hyväksy kohtuullista Suomen ehdotusta, voidaan vielä kerran todeta, että Neuvostoliiton vaatimukset tuskin tarkoitavat Neuvostoliiton turvallisuuden varmistamista, vaan että niillä on toisia tarkoituksia, joita Neuvostoliitto ei ole tunnustanut, mutta jotka joka tapauksessa ovat ilmeisiä.

rauhassa neuvostohallituksen kanssa, esättävät Leningradin välittömään uhan alaiseksi sen johdosta, että Suomen armeija on rajalla puolustusasemissa. Ei kuitenkaan Suomi ole alustanut kireää suhdetta Neuvostoliiton, vaan sen ovat aikaansaaneet venäläisten Suomelle asettamat vaatimukset, jotka tuhoavat maan luokkamattomuuden ja puolueettomuuden.

Tällaista todellisuutta ja järjellä vastaan kohdistettua uhkaa tuskin on esiintynyt Pohjoisen peilittöisessä historiassa.

Olemme saaneet uuden opetuksen

pienien valtioiden ja suurvaltain välisen hyökkäämättömyyssopimusten arvosta.

Stockholm-Tidningen kirjoittaa m.m.: Suomen hallitus on antanut hämmästyttävään syyttöisyyteen vastauksen, joka rauhallisessa arvokruudassaan ja ystävällisessä ratkaisun rehelliisessä toivossa on esikuvana sitä, mitä jokaisen valtion, olipa se suuri tai pieni, on sanottava samantapaisessa tapauksessa, kun sen omatunto on hyvä ja sen tarkoitukselliset Suomeen hallitus antaa myös todellisen todistuksen luottamuksensa naapuriansa kohtaan. Minkä seuraavalla hy-

Jatkos 6:lla sivulla.

Venäläiset syyvät törkeään rajaloukkaukseen Puumangissa

Hyökkäneet 3-miehisen suomalaisen rajavartion kimppeen ja vie-neet sen mukanaan rajan yli.

Suomen taholta ei ole tapahtunut mitään rajaloukkauksia.

Neuvostoliiton radio on jilseen lähettänyt tietoja välikohtauksista Suomen ja Neuvostoliiton rajalla. Väittään, suomalaisten menneen rajan yli useammalta kohdalta pitkin illan marraskuun 28. päivänä, jolloin laukauksia olisi vaihdettu, suomalaiset ampuneet tykeillä ja neuvostojoukot ottaneet suomalaisia vangiksi heidän tunkeuduttuaan Neuvostoliiton puolelle.

Tämän johdosta on suoritettu tutkimuksia, joissa on käynyt selville, että Suomen taholta rajaloukkauksia ei ole tapahtunut. Sen ajkan tutkimuksessa on ilmennyt seuraavaa:

Rajavartioviranomaiset ilmoittavat, että Kalastajasaarenon Puumangin kylässä olevan kenttävartioston läheisellä tunturilla lähetettiin kaksimiehinen tähtystyspartio eli klo 17.45 puhelimella ilmoitettiin vartioston kuullessa tunturilla asekaaleita. Puhelu oli katkennut tähän, jolloin kenttävartiostosta lähetettiin puolennykymmentä sotilasta tunturilla. Sieltä oli kohta tämän jälkeen kuuluu laukaustenvalhto. Iltaan mennessä ei tunturilla lähetetyistä sotilastele ole saatu mitään tietoja.

Känäksellä Saimin pitäjässä tapahtuneeksi väitetystä rajaloukkauksesta ei ole mitään tietoja. Klo 19 on vaihdettu liikkuvat kolmimiehiset partiot m.m. Latvajärven pohjoiskärjessä rajapyykin 307 kohdalla. Siihen mennessä ei rajalla ollut tapahtunut mitään.

Kun Moskovan radion tieto tuli tunnetuksi, lähetettiin tarkastuspartio kiertämään pitkin rajaa Känäksellä kohdalla, mutta ei se yöhön mennessä ollut palannut. Kun tieto hyökkäämättömyyssopimuksen irtisanomisesta saapui rajavartioviranomaisille, antoivat he heti määräykset siitä, että rajavartioston tulee siirtää partionsa kauemmaksi rajalta.

VENELÄISTEN HYÖKKÄYS SUOMALAISEN VARTION KIMPPUUN PUUMANGISSA.

Tiedennyksenä siihen, mikä aikaisemmin on ilmoitettu Moskovan

radiossa annettua tiedon johdosta, joka koski Puumangissa 28. päivänä marraskuuta tapahtunutta rajaloukkauksia, johon suomalaiset muka olivat olleet syyllisiä, ilmoitetaan suoritettujen jatko tutkimusten tuomen limi seuraavaa:

Puumangin Hammatunturissa oleva vartio (reserviläiset Korhonen ja Simonsen, edellisen päällikkönä sekä tarkastusmatkalla ollut reserviläiskersantti Salkko) ilmoitti 28. 11. klo 17 vartiopalkalla oleva käämpin ulkopuolelta kuuluvan asekaaleita ja tiedusteli puhelimella, onko Puumangin vartiosta lähetetty partio vartiopalkalle. Puhelu katkesi ikkii tähän. Puumangin vartio tiedotti asiasta heti luutnantti Antolle Lill-nahamarin, josta se sai klo 17.20 määrityksen lähetää 3-miehisen partion vartiopalkalle. Klo 17.30 lähetettiin partio johtaja tiedotuksen, että vartiopalkan suomalais kuului noin 20 laukausta ja että partio on pyrkinyt asemille, saaden luutnantti Antolta määrityksen jatkaa tiedustelua. Klo 17.35 sai luutnantti Antto käskyn lähtää vartiopalkan Turjalla mukanaan tarpeellisen määrän miehiä Puumangin selvitettäväksi tapauksen. Klo 22.30 saapui luutnantti Antto Hammatunturilla vartiopalkalle. Tällöin hän toteoi vartiopalkan tyhjäksi ja kättipuhelimella ilmoittautui. Ennen y.m. tavaraa olivat hajallaan käämpä, ikkuna oli rikkoutunut ja oves oli käämpästä tyhjänä. Niistä varusteiden täydennykseen olleet metsähallituksen käämpä olivat hävinneet. Noin 20 metrin vartiopalkalla rajalla piti Hytti reserviläismies Simonsen takki ja vyö. Mahittakoon, että Hammatunturilla vartiopalkan on rajalta noin 350-400 metrin päässä. Niin ollen se kuu vartiopalkalla 28. 11. olleet kolme suomalaisia reserviläistä ovat käämpä, ei ole muuta mahdollisuutta, kuin että neuvostolaisten joukkoja on tullut Suomeen puolelta tahden käämpä syylliseksi suomalaisen vartiostaan väkivaltaisesti siirtäneeseen Neuvostoliiton alueelle.